

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ

Αναδιφώντας το χθες (150)

Περιήγηση στην εκπαιδευτική ιστορία του Ρεθύμνου (III)

Πραγματοποιήθηκε την περασμένη Δευτέρα 5 Οκτωβρίου, Παγκόσμια Ημέρα Εκπαιδευτικών, ο τρίτος κατά σειρά περίπατος μας στην εκπαιδευτική ιστορία του Ρεθύμνου, για περιορισμένο αριθμό περιπατητών, λόγω κορωνοϊού. Οργάνωτής ήταν και αυτή τη φορά οι «Ημέρες Ρεθύμνου 2020», ο διευθυντής των οποίων Θωμάς Κρεβετζάκης τον μαγνητοσκόπησε και τον ανάρτησε στο διαδικτυακό τόπο του φεστιβάλ (<https://www.facebook.com/rethymnodays>). Ο περίπατος κατέληξε στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ρεθύμνης, όπου και πραγματοποιήσαμε σχετική προβολή. Εν καιρώ οι περίπατοι θα συνεχιστούν με ακόμα έξι, στην εκπαιδευτική ιστορία αντίστοιχα των Κατωχωριών, των Βρυσονοχωριών, του Δυτικού Ρεθύμνου, του Αγίου Βασιλείου, του Αμαριού και του Μυλοποτάμου. Για την ώρα συνεχίζουμε όμως θα συνεχίσουμε τη νοερή περιήγησή μας εντός πόλης.

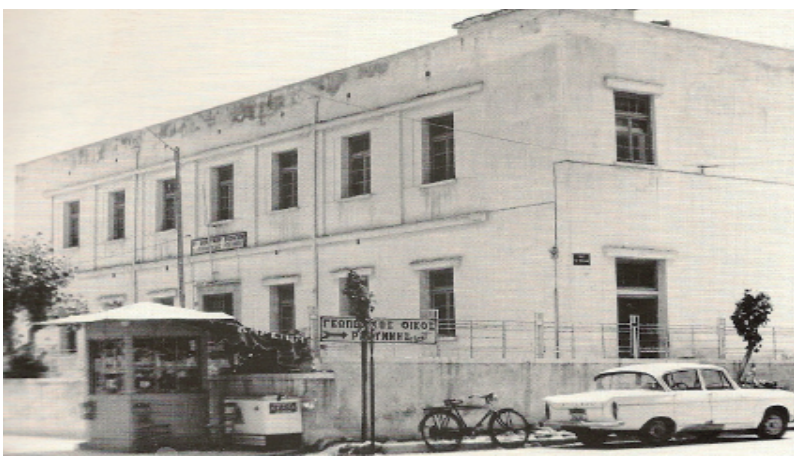
ΟΔΟΣ ΜΟΑΣΣΟΥ.

Το «Ημιγυμνάσιον Ρεθύμνης» και στη συνέχεια το «Γυμνάσιον» λειτούργησε στα κτήρια περίξ του μητροπολιτικού ναού μέχρι το έτος 1932, οπότε εγκαταστάθηκε το διδακτήριο που ονομάστηκε από τον γυμνασιάρχη Μιχαήλ Πρεβελάκη «Οίκος Παιδείας». Ήταν επιφανές για την εποχή του, κτισμένο με αρχιτεκτονικό σχέδιο της Αρχιτεκτονικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας. Στέγασε το Γυμνάσιο αυτό και αργότερα και το 2ο Γυμνάσιο, από το 1955 που ιδρύθηκε, μέχρι που απέκτησε δική του στέγη το 1978. Το 1ο Γυμνάσιο εξυπηρετήθηκε μέχρι το 1986, οπότε μετακόμισε στον λόφο του Τιμίου Σταυρού. Το διδακτήριο στέγασε στη συνέχεια το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο και μετά την κατάργησή του το 1ο Λύκειο.

ΟΔΟΣ ΓΕΡΑΚΑΡΗ.

Βρισκόμαστε στην κατεξοχήν περιοχή των φροντιστηρίων, ένα από τα πρώτα των οποίων υπήρξε εκείνο του μαθηματικού Δημήτρη Χαλκιαδάκη, έχοντας μεταφερθεί εδώ από την οδό Δρουλίσκου.

Στην ίδια ευρύτερη περιοχή λειτούργησαν επίσης τα φροντιστήρια Δανάκου (μετεξέλιξη Χαλκιαδάκη), Γενεράλη, Στεφανάκη, Δεληγιώργη και αρκετά νεότερα. Λίγο μακρύτερα λειτούργησε το φροντιστήριο του φιλόλογου και τέως δημάρχου Δημήτρη Αρχοντάκη, με δύο κύκλους, φιλολογικό και παιδαγωγικό. Οι επιτυχίες τους, τις οποίες μοιράζονταν με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στις εισαγωγικές για την τριτοβάθμια ήταν ομοιογόμενες μεγάλες.

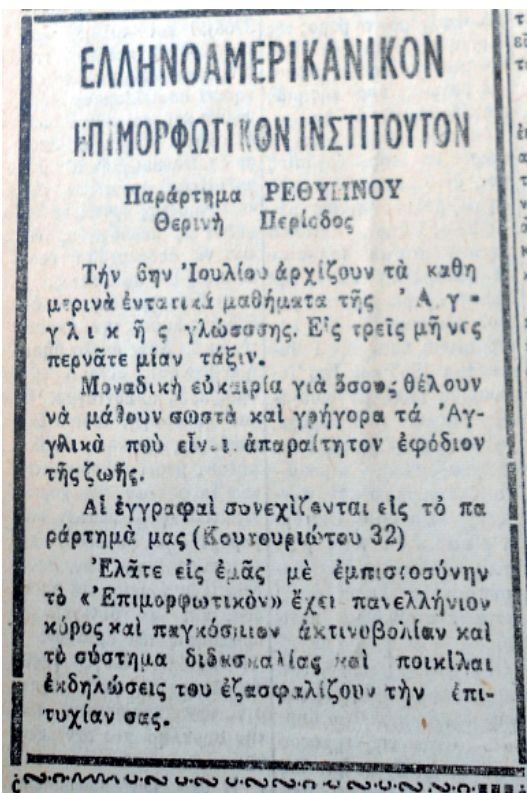

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, 2Ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

Το έτος 1929, με την καθιέρωση της σμφόιτησης των δύο φύλων, το κατώτερο παρθενγωγείο, που όπως είδαμε στεγαζόταν στο κτήριο του Μοσχάκειου Ημιγυμνασίου, ονομάστηκε 2ο μικτό. Δύο χρόνια αργότερα ξεκίνησε η οικοδόμηση του νέου διδακτηρίου του, σε σχέδια Π. Καραντινού, που ολοκληρώθηκε το 1933. Μια νέα πέτρα οικοδομήθηκε αργότερα, κατά τη δεκαετία του 1970 και μια τρίτη στις αρχές του 21ου αιώνα. Σχετικά κοντά, στη συνοικία του Μασταματά, οικοδομήθηκε το 1987 το διδακτήριο του 13ου Σχολείου, που είχε ιδρευθεί και λειτούργησε από το 1997. Αρχικά είχε λίγους μαθητές μέχρι που πολύ γρήγορα έγινε πληθωρικό και χρειάστηκε να αποσυμφορηθεί από τα 15ο και 16ο Δημοτικά Σχολεία.

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ, ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΓΓΛΙΚΩΝ.

Εδώ λειτούργησαν οι Σχολές Χατζηγάκη, που προσέφεραν διδασκαλία βασικά της αγγλικής γλώσσας. Για πρώτη φορά διδασκαλία της στο Ρέθυμνο είχε προσφερθεί το έτος 1921, την οποία συνέχισε η Εύα Σκορδαλού στην περιοχή της Νομαρχίας, ενώ μέχρι και τις μέρες μας η προσφορά, φροντιστηριακή ή κατ' άτομο, είναι πληθωρική. Πιο γνωστά φροντιστήρια έχουν μείνει στη μνήμη εκείνα του Μιχαήλ Λυρουδία, του Χαμπάκη και το Ελληνοαμερικανικών και Βρετανικών Ινστιτούτων.

ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ

ΟΔΟΣ ΓΕΡΑΚΑΡΗ.

Με είσοδο από την οδό Γερακάρη και κήφο στο οικόπεδο του σημερινού δημαρχιακού μεγάρου, το «Παλλάδιον Λύκειον» (1959-1969) του καθηγητή φυσικής αγωγής Γιάννη Σπανογιάννη και της φιλόλογου συζύγου του Καδιανής Παπαδογιάννη άφησε εποχή στο Ρέθυμνο. Αποτέλεσε κατά κάποιο τρόπο συνέχεια και μετεξέλιξη του «Πυθαγορείου Λυκείου». Το εκπαιδευτήριο διέθετε και το απαραίτητο για την εποχή του οικότροφείο, ενώ προσέφερε και ανεξάρτητη διδασκαλία ξένων γλωσσών.

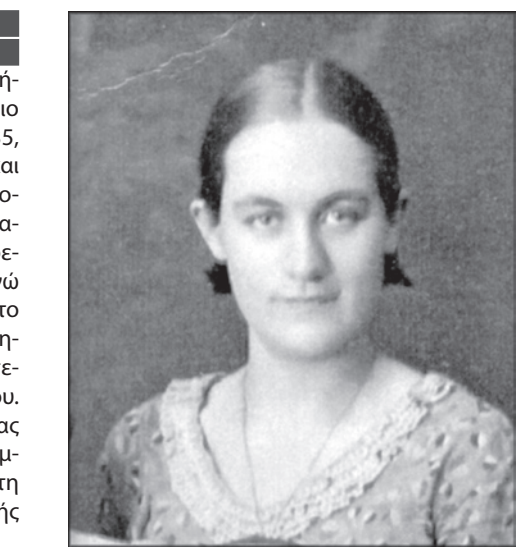
ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ.

Στην περιοχή αυτή είχε λειτούργησει από το 1958 το «Πυθαγόρειον Λύκειον», με διευθυντή τον Γεράσιμο Μιχελιουδάκη. Οπωσδήποτε διετέλεσε «μαθητογειονία», με τις δεκάδες των επαρχιακών μαθητών να συρρέουν για να παραλάβουν από τα πρακτορεία λεωφορείων τα σακίδια με τα φαγητά τους. Εδώ ο μετέπειτα πανεπιστημιακός καθηγητής Κ. Καλοκύρης προετοίμαζε μαθητές για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ.

Εδώ επίσης είχε λειτούργησει το πρώτο φροντιστήριο γαλλικής γλώσσας, το 1935, από τις Χρυσούλα Δάβη και Ασπασία Μαργιλιή. Πολύ κοντά, στην οδό Γερακάρη παρόμοια μαθήματα προσέφερε η Μαρία Πρεβελάκη, ενώ από τη δεκαετία του 1960 το ίδιο έκανε η Κατίνα Βηγδίνη-Χαλκιαδάκη (εικόνα) στην περιοχή του Δημοτικού Κήπου. Μαθήματα ιταλικής γλώσσας είχε πρώτος προσφέρει ο Εμμανουήλ Τσιριμονάκης, στη γωνία Τσουδερών και Εθνικής Αντιστάσεως.

ΠΡΟΚΥΜΑΙΑ.

Όπως αναγράφεται στην ιστοσελίδα του, «Το Κέντρο Μελέτης και έρευνας της Ιστορίας της εκπαίδευσης και του Διδακτικού Επαγγέλματος (ΚΕ.Μ.Ε.Ι.Ε.Δ.Ε.) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης τέλει υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Κρήτης και περιλαμβάνει δυο μονάδες: τη Μονάδα Διεθνούς εκπαίδευσης και Έρευνας και τη Διαρκή/ Διαδραστική Έκθεση Σχολικού Μουσειακού Υλικού».

ΟΔΟΣ ΔΡΟΥΛΙΣΚΟΥ.

Στην οδό Δρουλίσκου λειτούργησαν επί σειρά ετών οι ιδιωτικές σχολές της Ελένης Παπαδογιάννη. Πρόκειται καταρχήν για την «Οικοκυρική Σχολή», αλλά και σχεδιαστών, που παρείχαν το δικαίωμα συνέχισης των σπουδών με εγγραφή στις Μέσες Τεχνικές Σχολές Εργοδηγών και Τεχνικών Βοηθών Σχεδιαστών. Παρόλληλα λειτούργησαν Σχολές Λογιστών, Γραφομηχανής και Κοπτικής Ραπτικής, στις οποίες θήτευσαν οι πρώτοι λογιιστές και οι πρώτες γραμματείς και επαγγελματίες μοδίστρες (όχι εμπειροτέχνες) του Ρεθύμνου.

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ.

Εδώ, στην πρώην οικία Παγώνη, στεγάστηκε αρχικά η Βιβλιοθήκη των Σχολών του Πανεπιστημίου Κρήτης, που είχε ιδρυθεί το έτος 1973. Με υπεύθυνο τον Μιχαήλ Τζεκάκη, εξυπηρετήθηκε κεντρικά η Φιλοσοφική Σχολή, μέχρι τη μεταφορά της Βιβλιοθήκης στις εγκαταστάσεις των Περιθωρίων, από τις οποίες η σχολή αυτή, μαζί με τη Σχολή Επιστημών Αγωγής και των Κοινωνικών Επιστημών μεταστεγάστηκαν στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου. Η επιλογή του Μ. Τζεκάκη η Βιβλιοθήκη να είναι κεντρική και όχι ανά σχολή υπήρξε πρωτοπόρα στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο.

ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟ, ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ.

Το 1924 ιδρύθηκε στο Ρέθυμνο το «Εθνικόν Ορφανοτροφείον Αρρένων», που στεγάστηκε στο οίκημα που οικοδομήθηκε ειδικά γι' αυτό τον σκοπό. Εδώ λειτούργησε άτυπα από το 1936 και τυπικά από το 1940 μονοτάξιο δημοτικό σχολείο. Μεταπολεμικά η ανάπτυξη της περιοχής οδήγησε στην ίδρυση το 1954 νέου μονοτάξιου σχολείου, του 5ου Δημοτικού, που γρήγορα κατέστη πληθωρικό, στεγαζόμενο αρχικά σε παραπήγματα της Γερμανοκατοχής και σε νεότευκτο διδακτήριο από το 1961. Στο Ορφανοτροφείοι στεγάστηκε αργότερα το Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο της πόλης, ενώ λίγο ανατολικότερα είχε ιδρυθεί από το 1961 και το 6ο Δημοτικό Σχολείο και νοτιότερα από το 1979 είχε στεγαστεί το 2ο Γυμνάσιο.

Πρόταση ανάγνωσης

Για περισσότερες πληροφορίες διαβάστε κάποιο από τα πέντε βιβλία που αναφέρονται στην ιστορία της ρεθεμνιώτικης εκπαίδευσης: του Μανουήλ Αστρινίου «Μαθητικές αναπολήσεις», του παπα-Χαράλαμπος Καμηλάκη «Ο μητροπολιτικός ιερός ναός Τα Εισόδια της Θεοτόκου», της Μαριέτας Ασημομυτή-Νίκου Δρανδάκη «Από την ιστορία του 1^{ου} Γυμνασίου και 1^{ου} Λυκείου Ρεθύμνου» και τα δικά μου «Η εκπαίδευση στο Ρέθυμνο κατά τον 19^ο αιώνα» και «Η εκπαίδευση στο Ρέθυμνο 1795-1940».